

การจัดทำข้อมูลการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา สำหรับรองรับการประกันคุณภาพการศึกษา

การบรรยายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อ .การจัดทำข้อมูลการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา สำหรับรองรับการประกันคุณภาพการศึกษา” แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ คือ กรอบคุณวุฒิแห่งชาติฉบับปรับปรุงปีพ. ศ. 2560

กรอบคุณวุฒิแห่งชาติฉบับปรับปรุงปีพ. ศ. 2560

กรอบคุณวุฒิแห่งชาติฉบับปรับปรุงปีพ. ศ. 2560 จัดทำขึ้นโดยสภาการศึกษาและได้ผ่านการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีเมื่อเดือนเมษายน พ. ศ. 2560 มีเนื้อหาสำคัญครอบคลุมการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ซึ่งหมายถึง เกณฑ์บ่งชี้คุณลักษณะการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้ทั้งที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษาและ/หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติ และ/หรือจากการทำงาน ประกอบด้วยมิติสำคัญ 3 ด้านได้แก่

1. มิติด้านความรู้
2. มิติด้านทักษะ
3. มิติด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ

ทั้งนี้กรอบคุณวุฒิแห่งชาติฉบับดังกล่าวมีผลบังคับใช้สำหรับการศึกษาในประเภทต่างๆได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ และมาตรฐานฝีมือแรงงาน ตามข้อมูลที่ปรากฏในตารางด้านล่างนี้

คุณวุฒิการศึกษา			กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ	มาตรฐานอาชีพ	
ขั้นพื้นฐาน	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา		กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ	มาตรฐานฝีมือแรงงาน
		ปริญญาเอก	ระดับ ๘	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น ๘	
		ปริญญาโท	ระดับ ๗	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น ๗	
	ปริญญาตรี (ทล.บ.)	ปริญญาตรี	ระดับ ๖	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น ๖	
	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	อนุปริญญา	ระดับ ๕	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น ๕	ระดับ ๕ (มรช.๓)
			ระดับ ๔	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น ๔	ระดับ ๔ (มรช.๒)
ม.ปลาย + ทักษะอาชีพ	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)		ระดับ ๓	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น ๓	ระดับ ๓ (มรช.๑)
ม.ปลาย			ระดับ ๒	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น ๒	ระดับ ๒
ม.ต้น			ระดับ ๑	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น ๑	ระดับ ๑

กลไกเชื่อมโยง/การเพิ่มเติม เพื่อเทียบเคียง/เทียบโอนระหว่างคุณวุฒิศึกษากับมาตรฐานอาชีพ

- การทดสอบ วัด และประเมินผล
- การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากการศึกษาในระบบ นอกเหนือจาก ตามอัธยาศัย
- การเทียบโอนประสบการณ์จากการทำงาน/การฝึกฝนและปฏิบัติงานจริงจากการทำงาน
- การสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank)

การศึกษาต่อเนื่อง/การศึกษาตลอดชีวิต

โดยกรอบคุณวุฒิแห่งชาติจะแบ่งออกเป็น 8 ระดับ ตามระดับคุณวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาจนถึงระดับปริญญาเอก การศึกษาในระดับอุดมศึกษา จะมีการกำหนดกรอบคุณวุฒิระดับ 6 สำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี กรอบคุณวุฒิระดับ 7 สำหรับปริญญาโท และกรอบคุณวุฒิระดับ 8 สำหรับปริญญาเอก โดยระดับคุณวุฒิแต่ละระดับ ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติซึ่งแบ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ออกเป็น 3 มิติตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะมีรายละเอียดดังปรากฏในตารางผลลัพธ์การเรียนรู้ตามระดับคุณวุฒิตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติด้านล่างนี้

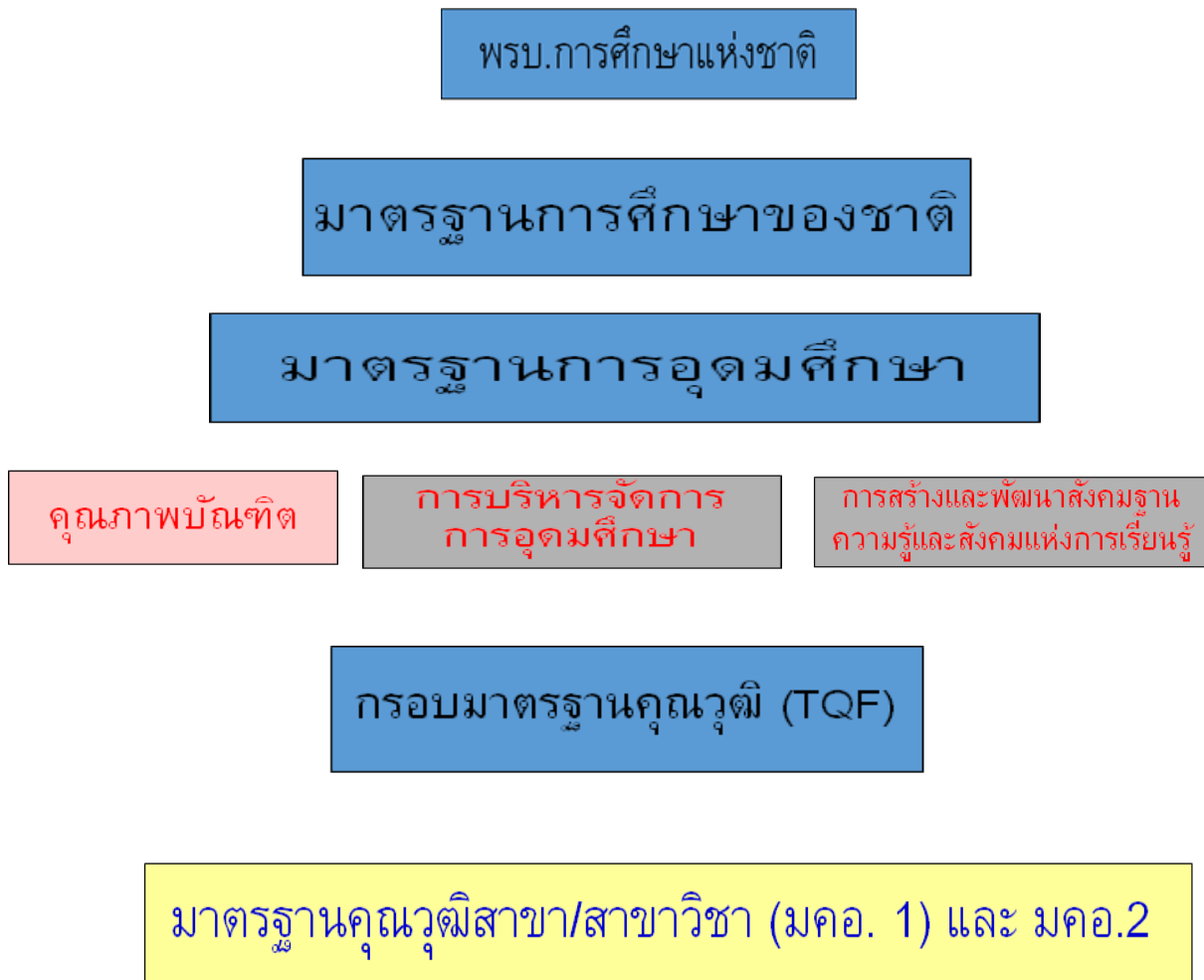
ตารางที่ ๑ ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามระดับคุณวุฒิตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

ระดับ	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘
ความรู้	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับงานอาชีพ การสื่อสารในการปฏิบัติงาน และการใช้ชีวิตในโลกของงาน	ความรู้ในการสื่อสาร และสารสนเทศ ในการปฏิบัติงาน พื้นฐานตามข้อเท็จจริง (Factual) ของลักษณะงานอาชีพ	ความรู้ในหลักการ (Principles) หัวใจของงานอาชีพเฉพาะ และทฤษฎีความรู้เบื้องต้น รวมทั้งมีความรู้ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถใช้ในการสื่อสารเบื้องต้นได้	ความรู้ทางทฤษฎี และเทคนิค ที่ครอบคลุมขอบเขตของงานอาชีพ และความรู้ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในระดับที่เชื่อมโยงกับการทำงาน	ความรู้ทางทฤษฎี และเทคนิคเชิงลึก ภายใต้อุปเจตของงานอาชีพ	ความรู้ทางทฤษฎี และเทคนิค เฉพาะทาง อย่างกว้างขวาง และเป็นระบบ ในงานอาชีพ	ความรู้ในระดับแนวหน้า อย่างลึกซึ้ง	ความรู้ในระดับแนวหน้า อย่างเชี่ยวชาญสูงสุด
ทักษะ	ทักษะพื้นฐานด้านงานอาชีพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะชีวิต และทักษะในการปฏิบัติงานประจำ ที่ไม่มีความซับซ้อน	ทักษะในการปฏิบัติงาน ตามขั้นตอน และมาตรฐาน ที่กำหนด รวมทั้งทักษะการคิด ทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสาร อย่างสร้างสรรค์	ทักษะในการเลือก และประยุกต์ใช้วิธีการ เครื่องมือ และวัสดุขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะในด้านความปลอดภัยที่เกี่ยวข้อง	ทักษะในการปรับใช้ (Adapting) กระบวนการปฏิบัติงานให้เหมาะสม และความปลอดภัย ที่เชื่อมโยงกัน ในการทำงานที่หลากหลาย	ทักษะในการคิดวิเคราะห์ และ การแก้ปัญหา และทักษะ ในการวางแผน การบริหารจัดการ การประสานงาน และการประเมินผล ในการปฏิบัติงาน	ทักษะในการคิดวิเคราะห์ วิจัย และเปรียบเทียบ ปัญหา	ทักษะในการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ ผลงานวิจัย ด้วยตัวเอง รวมทั้งทักษะ ในการขยายองค์ความรู้ และแนวปฏิบัติ และสามารถ ใช้ภาษาอังกฤษ ในเชิงวิชาการ	วิริยคิดและวิจัย ที่มีผลต่อการสร้างองค์ความรู้ หรือแนวปฏิบัติใหม่ ได้ด้วยตนเอง รวมทั้ง สามารถ ใช้ภาษาอังกฤษ ในการนำเสนอ ผลงานทางวิชาการ และมีผลงานทางวิชาการ ที่ได้รับการตีพิมพ์ และเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ
ระดับ	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘
ความสามารถในการประยุกต์ใช้ และ ความรับผิดชอบ	● ความสามารถในการปฏิบัติงาน ประจำตำแหน่งตามที่กำหนด ● ความสามารถในการปฏิบัติงาน ภายใต้อำนาจกำกับดูแล และแนะนำอย่างใกล้ชิด	● ความสามารถ ในการปฏิบัติงาน ตามหลักการและมาตรฐานที่กำหนด ● ความสามารถ ในการปฏิบัติงาน ดูแล และตัดสินใจ แก้ไขปัญหาเบื้องต้น	● ความสามารถในการปฏิบัติงาน ตามแบบแผน และสามารถปรับตัว กับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ซับซ้อน ● ความสามารถในการให้คำแนะนำพื้นฐานที่ต้องใช้ การตัดสินใจและการวางแผน โดยไม่อยู่ภายใต้การควบคุม ในบางเรื่อง ● ประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการแก้ปัญหา และ การปฏิบัติงาน ในบริบทใหม่ รวมทั้งรับผิดชอบ ต่อตนเองและผู้อื่น	● ความสามารถ ในการปฏิบัติงาน ตามแบบแผน และสามารถปรับตัว กับการเปลี่ยนแปลง (Change) ● ความสามารถในการแก้ปัญหา ที่ไม่คุ้นเคย (Unfamiliar Issues)	● ความสามารถ ในการปฏิบัติงาน ภายใต้อุปเจตของงานอาชีพ และความปลอดภัย ● ความสามารถ ในการประเมินผล การปฏิบัติงาน ด้วยตนเอง เพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และเป็นนามธรรม (Abstract Issues) เป็นบางครั้ง	● แก้ไขปัญหา ที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลา (Complex and Changing) ● สามารถริเริ่ม ปรับปรุง วางแผนกลยุทธ์ ในการแก้ปัญหา ที่ซับซ้อน และเป็นนามธรรม ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งวางแผน การบริหาร และการจัดการ ในสาขาอาชีพ	● แก้ไขปัญหา ที่ซับซ้อนและ คาดการณ์ไม่ได้ พัฒนาและ ทดสอบ วิธีการใหม่ ๆ รวมทั้งหาคำตอบ อย่างสร้างสรรค์ (Innovative Solutions) ● สามารถให้ ความคิดเห็น (Judgment) และรับผิดชอบ ในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ที่มีองค์ความรู้ มุ่งมั่นปฏิบัติ และการบริหารจัดการ ● เป็นผู้เชี่ยวชาญ ที่มีองค์ความรู้ ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ตลอดจน การบริหารจัดการ	● เชี่ยวชาญ ในการแก้ปัญหา ที่ซับซ้อน พัฒนา และทดสอบ ทฤษฎีใหม่ หรือ ค้นหาคำตอบใหม่ ที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรม (Complex and Abstract Issue) ● เป็นผู้เชี่ยวชาญ และผู้นำ (Authoritative) สามารถให้ความเห็น ด้านความรู้ ในวิชาชีพ เพื่อ การบริหารจัดการ ด้านงานวิจัยหรือองค์กร (Organization) และรับผิดชอบ อย่างสำคัญ ในการขยาย องค์ความรู้ และแนวปฏิบัติ รวมทั้งสร้างสรรค์/หรือกระบวนการใหม่ในวิชาชีพ

หมายเหตุ: คำที่ขีดเส้นใต้ คือ ความรู้ ทักษะ ความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นในแต่ละระดับ ซึ่งสอดคล้องกับรายละเอียดของผลลัพธ์การเรียนรู้ของกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน

จากข้อมูลในตารางข้างต้นจะพบว่า การจัดการเรียนการสอนตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มีการกำหนดมิติ ด้านความรู้ ทักษะ และความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ของการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ยกตัวอย่างเช่น การศึกษาในระดับปริญญาตรี มีการกำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้ทางทฤษฎีและเทคนิคเฉพาะทางอย่างกว้างขวางและเป็นระบบในงานอาชีพ การศึกษาในระดับปริญญาโท มีการกำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้ในระดับแนวหน้าอย่างลึกซึ้ง และการศึกษาในระดับปริญญาเอก มีการกำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้ในระดับแนวหน้าอย่างเชี่ยวชาญสูงสุด นอกจากนี้การกำหนดรายละเอียดใน มิติด้านทักษะและความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ยังมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตาม ระดับการศึกษาอีกด้วย

ทั้งนี้กรอบคุณวุฒิแห่งชาติฉบับปรับปรุงปี 2560 ถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา (TQF) เพื่อใช้ในการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา (มคอ 1) และ มคอ 2 ดังปรากฏใน แผนภูมิด้านล่างนี้

Outcome-based Education (OBE)

การศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์ (Outcome-based Education) เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN QA โดย AUN-QA เป็นระบบการรับรองคุณภาพและมาตรฐานระดับหลักสูตร เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล เริ่มต้นจาก AUN.1 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes) แนวคิดสำคัญของ Outcome-based Education จะตอบคำถามหลักๆ ดังต่อไปนี้

- เราต้องการให้นักศึกษาสามารถทำอะไรได้ (What do you want the students to have or able to do?)
- วิธีการทำให้นักศึกษาบรรลุสิ่งที่กำหนดไว้
- ทำอย่างไรจึงจะรู้ว่านักศึกษาบรรลุสิ่งที่กำหนดไว้
- ทำอย่างไรจะเชื่อมต่อหรือผลักดันนักศึกษาให้บรรลุสิ่งที่กำหนดไว้

Outcome-based Education ให้ความสนใจที่การเรียนรู้ของนักศึกษาโดย

- การใช้ learning outcome เพื่อบอกว่านักศึกษาควรที่จะรู้ เข้าใจ หรือทำอะไรได้บ้าง
- การจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้ learning outcome ตามที่กำหนด
- การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินที่ชัดเจน เพื่อจะโยงไปที่วิธีการตรวจสอบ

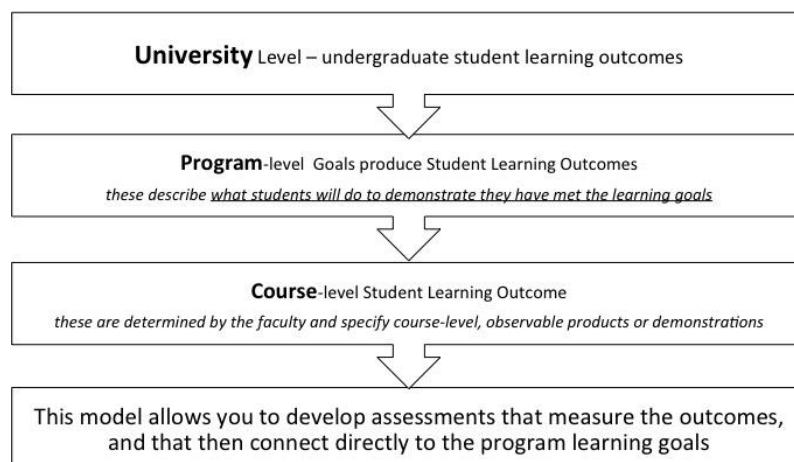
ในการสร้าง Learning outcomes ณ ขณะนี้ ในหลักสูตรต่าง ๆ ของสาขาวิชาศิลปศาสตร์มีการดำเนินการทำจากบนลงล่าง โดย

1. ระบุไว้ในมคอ.2 ของแต่ละหลักสูตรว่าประกอบด้วย Learning outcomes อะไรบ้าง
2. ระบุแผนผังการกระจายผลลัพธ์การเรียนรู้จากหลักสูตรสู่ชุดวิชาใน Curriculum mapping

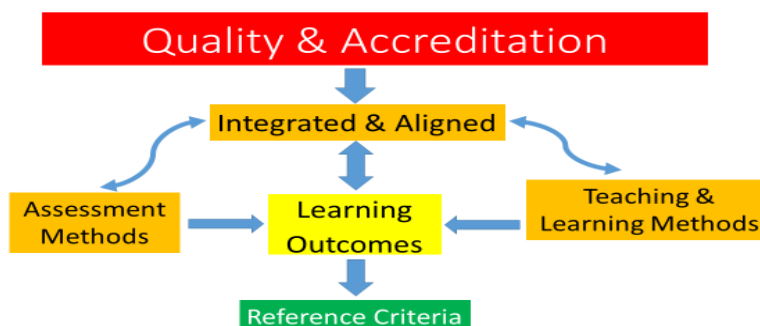
ทั้งนี้มีการกำหนดเป้าหมายหรือความรู้ความสามารถและสมรรถนะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้ โดยมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง Learning outcomes ระดับหลักสูตร ไปยัง Learning outcomes ระดับชุดวิชา และเพื่อไปยัง Learning outcomes ของแต่ละหน่วยด้วย

เพื่อให้สอดคล้องกับ Outcome-based Education ข้อมูลการเรียนการสอน จะสะท้อนระบบและกลไก โดยข้อมูลที่กำลังกล่าวถึง ได้แก่ แผนกิจกรรม ต้องมีการปรับแก้ไขด้วย ในการดำเนินการเป็นทีมงานครั้งนี้ ได้มีการนำเสนอแบบฟอร์ม โดยอ้างอิงของ Carriveau เพื่อการพัฒนา Learning outcomes ของนักศึกษา พร้อมทั้งมีการประเมินไปด้วย มีการแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมหาวิทยาลัย ระดับหลักสูตร และระดับชุดวิชา โดยในระดับหลักสูตรจะมีรายละเอียดบอกว่านักศึกษาต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่

กำหนด และในระดับชุดวิชา นักศึกษาจะต้องส่งรายงานกิจกรรม พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน และการส่งงานตรงเวลา

การประกันคุณภาพและการรับรอง จะพบว่า Learning outcomes เป็นตัวกลางเชื่อมโยง การประเมิน, กระบวนการเรียนการสอน, และกระบวนการตรวจสอบว่าผ่านได้ดีหรือไม่ดีอย่างไร

ตัวอย่าง จากการกำหนด Learning outcomes ใน AUN-QA จะพบว่า AUN-QA มีเพิ่มเติม outcome ได้แก่ problem-solving, team building เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ กรอบคุณวุฒิแห่งชาติฉบับปรับปรุงปีพ. ศ. 2560 ที่มีการพูดถึงการแก้ปัญหาค่อนข้างมาก

ในที่นี้ขอเสนอความพยายามของกลุ่มทำงานที่ประกอบด้วยคณาจารย์จากสาขาวิชาต่าง ๆ อาจารย์จากสำนักทะเบียนและวัดผล และเจ้าหน้าที่จากสำนักวิชาการ (ฝ่ายพัฒนาคณาจารย์ ฝ่ายพัฒนาหลักสูตรและฝ่ายตำรา) การทำงานของทีมงาน นำเสนอและพิจารณา “**ยกร่าง**” สิ่งต่างๆ ต่อไปนี้

1) แผนการผลิตเอกสารการสอนและสื่อเสริม (ชุดวิชาผลิตใหม่) ได้แก่

ข้อที่ 4 การออกแบบการเรียนการสอน ระดับชุดวิชาจากมคอ.2

ข้อที่ 6 การออกแบบสื่อเสริมประจำชุดวิชาให้สอดคล้องกับ Expected Learning Outcomes (ELOs) ของชุดวิชา (แต่ก่อนสื่อเสริม ไม่ได้มีการคิด LOs)

ข้อที่ 16 จัดประชุมบูรณาการชุดวิชา เพื่อสรุปแผนการสอนระดับหน่วยทั้ง 15 หน่วย

ข้อที่ 17 จัดประชุมเพื่อจัดทำแผนการประเมินผลการเรียนรู้ประจำชุดวิชาและแผนผังการออกข้อสอบ (Test Blueprint) ระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา

2) หน้าปกหน่วย คือ ส่วนของ *วิธีการศึกษา* แบ่งเป็น

- ระดับปริญญาตรี ควรเพิ่มคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ และความรับผิดชอบในการศึกษาด้วยตนเอง โดยมีความพยายามแสดงให้เห็นว่านักศึกษาต้องทำอะไรบ้าง นอกจากนี้ มีการประเมินตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการกำหนดเกณฑ์เป็นระดับ ได้แก่ ระดับพอใช้คือตอบถูกเกินร้อยละ 80 ของข้อทดสอบแบบประเมินผลตนเอง และในการศึกษาเอกสารการสอน นักศึกษาต้องตั้งใจใฝ่เรียนรู้และมีความขยันหมั่นเพียร เพื่อให้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์
- ระดับปริญญาโท การเตรียมตัวเพื่อการศึกษาด้วยตนเอง ประกอบด้วย
 - แนวการศึกษา
 - แผนกิจกรรมการศึกษา รวมไปถึงกิจกรรมอิเล็กทรอนิกส์
 - การมีความรับผิดชอบในการศึกษาด้วยตนเอง

ตัวอย่างเพิ่มเติม

1) *แผนวิเคราะห์การวัดผลการเรียนรู้ประจำชุดวิชา ระดับปริญญาตรี*

ประกอบด้วย ELO/ด้าน, กิจกรรมการเรียนรู้, การวัดผลการเรียน, เครื่องมือ และเกณฑ์การประเมิน (กรอบเชิงระบบ)

- คุณธรรม/จริยธรรม
- ความรู้

ปริญญาตรีมีการสอนเสริมแบบเข้ม สัมพันธ์กับการวัดผล ได้แก่ การทำกิจกรรมประจำชุดวิชา

- ทักษะทางปัญญา

ทำนองเดียวกับทักษะด้านความรู้ โดยปัญญาอาจเน้นบางตอน

- ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

เริ่มมีแบบประเมินพฤติกรรม

- ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

การศึกษาหน่วย/ตอน จะมีประเมินจากการสอบด้วย

2) แผนวิเคราะห์การวัดผลการเรียนรู้ประจำชุดวิชา ระดับปริญญาโท

มีกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วยสัมมนาเสริมและสัมมนาเข้ม โดยเพิ่มการศึกษบทเรียน eLearning เพื่อใช้วัดทุกทักษะ และมีการเพิ่มประเมินพฤติกรรมของนักศึกษา ซึ่งจะละเอียดมากกว่าระดับปริญญาตรี

การทวนสอบ

การทวนสอบ (Verifying) เป็นการดำเนินการหาหลักฐานหรือตรวจสอบด้วยวิธีการใด ๆ ที่เหมาะสมกับวิธีการประเมินผลและลักษณะผลการเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกับ ELO (Expected Learning Outcome) เพื่อยืนยันว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตรงตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดในรายวิชาและหลักสูตร ดังนั้นการทวนสอบจึงมี 2 ระดับ คือ ระดับรายวิชา และ ระดับหลักสูตร โดยตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้กำหนดนิยามของการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ ดังนี้

การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการหาหลักฐาน เพื่อยืนยันหรือสนับสนุนว่า นักศึกษาทุกคนมีผลสัมฤทธิ์การศึกษาตรงตามมาตรฐานผลการเรียนรู้เป็นอย่างน้อย ซึ่งอาจได้จากผลการประเมินข้อสอบว่าครอบคลุมมาตรฐานผลการเรียนรู้ การให้คะแนนตรงตามความจริง การให้ข้อมูลย้อนกลับของผู้สำเร็จการศึกษา การประสบความสำเร็จในการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา

ซึ่งการให้ข้อมูลย้อนกลับของผู้สำเร็จการศึกษา การประสบความสำเร็จในการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา ถือเป็น การทวนสอบในระดับหลักสูตร ที่ควรปรากฏอยู่ในมคอ.7

ผู้ทวนสอบประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ใช้บัณฑิต บัณฑิต ผู้ทรงคุณวุฒิ และในหลายสถาบันการศึกษาก็มีการตั้งคณะกรรมการผู้ทวนสอบประจำชุดวิชา อาจารย์ผู้แทน และตัวแทนประจำหลักสูตร สำหรับร่างคณะกรรมการทวนสอบของสาขาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จะประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ตัวแทนประจำหลักสูตร และ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวัดผลการศึกษา 1 ท่าน ซึ่งสามารถเป็นอาจารย์จากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ที่มีความรู้ด้านวัดผล

กระบวนการทวนสอบ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตร -> แต่งตั้งคณะกรรมการทวนสอบรายวิชา -> กำหนดรายวิชาที่จะทวนสอบ จำนวน 25 ของจำนวนรายวิชาที่เปิดสอนทั้งหลักสูตร ไม่นับวิทยานิพนธ์ คุชฎินิพนธ์ ได้แก่ วิชาเอก วิชาบังคับ / วิชาแกน หรือวิชาที่มีลักษณะการประเมินผลที่ผิดปกติ -> ดำเนินการทวนสอบ -> สรุปผลและ

รายงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และใส่ผลการประเมินการทวนสอบในมคอ.5 ของชุดวิชานั้น ๆ
 -> คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรายงานผลการดำเนินงานในมคอ.7 เพื่อการปรับปรุงในปีต่อไป

วิธีการทวนสอบ

1. โดยการสัมภาษณ์
2. การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ เช่น ด้านคุณธรรม จริยธรรม เช่น การเข้าชั้นเรียน การทำกิจกรรมส่ง ทำกิจกรรมไม่คัดลอกกัน การอ้างอิงต้องให้ถูกต้องครบถ้วน
3. การทวนความสอดคล้องของข้อสอบกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้
4. การทวนการตัดเกรด ว่าใช้เกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบอิงเกณฑ์ / อิงกลุ่ม (ตอนท้ายของการตัดเกรด)
5. การสอบย่อย เช่น ใช้ข้อสอบ Test Blueprint ข้อสอบคู่ขนาน ข้อสอบมีก็ข้อ เป็นข้อสอบปรนัย หรือ อัตนัย ครอบคลุมทักษะด้านใดบ้าง
6. การทวนวิธีการวัดและประเมินผลกับกลยุทธ์การสอนตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

ตัวอย่าง

มคอ.3 หมวดที่ 5 ข้อที่ 2 แผนการประเมินผลการเรียนรู้

มาตรฐานผลการเรียนรู้	วิธีการประเมินผล	สัดส่วนของการประเมิน
ด้านคุณธรรม จริยธรรม ข้อ 1.1	การสังเกตพฤติกรรมจากการทำงานกลุ่ม	5%
ด้านความรู้ ข้อ 2.1 2.2	การสอบ	55%
ด้านทักษะทางปัญญา ข้อ 3.1	การสอบอัตนัย	20%
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ข้อ 4.2	การสังเกตพฤติกรรมจากการทำงานกลุ่ม และการส่งรายงาน	10%
ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ข้อ 5.1	การนำเสนอหน้าชั้นเรียน	10%

- การทวนสอบ ต้องมีระบบและกลไกในการประเมินผลนักศึกษาว่า เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน
- มคอ.3 จะทวนสอบเฉพาะสอบไล่ การสอบซ่อมไม่มีการทวนสอบ จะมีผลวิเคราะห์ข้อสอบ ผลกิจกรรมประจำชุดวิชา ผลกิจกรรมการสอนเสริม

- ชุดวิชาฝึกปฏิบัติ มีมคอ.4 คู่มือฝึกปฏิบัติ

เพื่อให้การประกันคุณภาพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำข้อมูลการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาจึงควรมุ่งเน้นให้ Learning Outcomes เป็นตัวกลางเชื่อมโยง การประเมิน, กระบวนการเรียนการสอน, และกระบวนการตรวจสอบ